

Mustafo XIDIROV,
O'zbekiston Milliy universiteti tayanch doktoranti
E-mail: xmt.2017@mail.ru

ISFT instituti professori, f.f.d R.Ruziyeva taqrizi asosida

THE DIFFERENCES BETWEEN THEORETICAL KNOWLEDGE AND PRACTICE AND THE PHILOSOPHICAL ASPECTS OF ELIMINATING THESE DIFFERENCES

Аннотация

This article analyzes the interconnection between theoretical and practical forms of knowledge, examining their distinctions and challenges. It explores how theory is tested in practice, its effectiveness in real-life contexts, and the issues involved in addressing discrepancies between the two from a philosophical perspective. Furthermore, the discussion focuses on ensuring the integration of theory and practice, understanding them as a unified process, and enhancing the significance of theoretical knowledge in contemporary socio-cultural processes. Based on scientific approaches, the article delves into the philosophical foundations of theory and practice, offering practical solutions to address existing challenges and deepen their understanding.

Key words: Knowledge, philosophy, theoretical knowledge, activity, practice, epistemology, method, research, object, subject, difference, commonality.

РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ ТЕОРЕТИЧЕСКИМ ЗНАНИЕМ И ПРАКТИКОЙ, А ТАКЖЕ ФИЛОСОФСКИЕ АСПЕКТЫ ИХ УСТРАНЕНИЯ

Аннотация

В данной статье анализируется взаимосвязь между теоретическими и практическими формами знаний, их различия и возникающие проблемы. Рассматривается, как теория проверяется на практике, её эффективность в реальных жизненных условиях, а также вопросы, связанные с устранением разрывов между теорией и практикой с философской точки зрения. Кроме того, внимание уделяется обеспечению интеграции теории и практики, их пониманию как единого процесса, а также повышению значимости теоретических знаний в современных социокультурных процессах. На основе научных подходов в статье исследуются философские основы теории и практики, предлагаются практические решения для решения существующих проблем и углубления их понимания.

Ключевые слова: знание, философия, теоретическое знание, деятельность, практика, эпистемология, метод, исследование, объект, субъект, различие, общность.

NAZARIY BILIM VA AMALIYOT O'RTASIDAGI TAFOVUTLAR VA ULARNI BARTARAF ETISHNING FALSAFIY JIHATLARI

Аннотация

Ushbu maqolada bilimning nazariy va amaliy shakllari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, ularning farqlari va muammolarini tahlil qilgan. Nazariyaning amaliyotda qanday sinovdan o'tishi, uning real hayotdagi samaradorligi va tafovutlarni bartaraf etish masalalari falsafiy nuqtai nazardan ochib berilgan. Shuningdek, nazariya va amaliyotning uyg'unlashuvini ta'minlash, ularni bir butun jarayon sifatida tushunish va zamonaviy ijtimoiy-madaniy jarayonlarda nazariy bilimning ahamiyatini oshirishga qaratilgan. Ilmiy yondashuvlar asosida nazariya va amaliyotning falsafiy asoslarini chuqurroq anglash va ularga doir mavjud muammolarni hal qilishga qaratilgan yechimlar amaliy jihatdan ahamiyatlidir.

Kalit so'zlar: Bilim, falsafa, nazariy bilim, faoliyat, amaliyot, gnoseologiya, metod, tadqiqot, obyekt, subyekt, tafovut, umumiylik.

Kirish. Nazariy bilim, bilish nazariyasining (gnoseologiya) amaliyot o'rtasidagi munosabat falsafaning markaziy masalalaridan biridir. Nazariy bilim insonning olam haqidagi chuqur tushunchalarini shakllantirishga, ularni tushunish va umumlashtirishga qaratilgan. Nazariy bilim o'zida ma'lumotlarni abstrakt tarzda o'zlashtirish, ularning ichki bog'liqliklarini va sabab-oqibat aloqalarini anglashni taqozo qiladi. U faqat amaliy masalalar bilan chegaralanib qolmaydi, balki bilimning umumiy asoslari va ularning kelib chiqish manbalarini ham o'rganadi. Bilish nazariyasi esa bilimning tabiati, shakllanish jarayonlari, bilim olish usullari va bilimning haqiqatga mos kelishiga qaratilgan umumiy ilmiy tizimdir. Gnoseologiya ilmiy va nazariy bilimlarni chuqur tahlil qiladi va bilimni qanchalik to'g'ri ekanligini sinchkovlik bilan o'rganadi. Ushbu nazariya bilish jarayonidagi subyekt (biluvchi inson) va obyekt (bilinadigan narsa) o'rtasidagi aloqani o'rganishga qaratilgan. Bilish nazariyasi, shuningdek, bilish jarayonining usullari va chegaralarini ham aniqlaydi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Bilim nazariyasi va amaliyot o'rtasidagi o'zaro munosabatlar masalasi falsafiy fikrning doimiy diqqat markazida bo'lib kelgan. Ushbu masala, ayniqsa, gnoseologiya, mantiq, ijtimoiy falsafa va metodologiya doiralari keng tadqiq qilingan. Nazariy bilim va amaliyot o'rtasidagi tafovutlar masalasi ko'p asrlar davomida falsafiy tahlil va muhokamalar ob'ekti bo'lib kelgan. Ushbu mavzuga oid adabiyotlar nazariyaning amaliyot bilan sinovdan o'tishi, bilimning haqiqatga mosligi va ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni haqida turli qarashlarni taklif qiladi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlikni to'g'ri anglash ilm-fan, texnologiya va ijtimoiy rivojlanish uchun muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqot nazariya va amaliyot o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni, ularning farqlari va ushbu tafovutlarni bartaraf etishning falsafiy asoslarini tahlil qilishda dialektik, gnoseologik, pragmatik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqotning asosiy tamoyillari sifatida esa obyektivlik va mantiqiylik belgilab olingan.

“Nazariy bilishga kelsak, unda boshqa tadqiqot vositalari qo'llaniladi. Bu yerda o'rganilayotgan obyekt bilan moddiy, amaliy o'zaro ta'sirga kirishish vositalari mavjud emas. Biroq nazariy tadqiqot tili ham empirik tavsiflar tilidan farq qiladi. Uning negizi sifatida nazariy ideal obyektlarni anglatuvchi nazariy atamalar amal qiladi. Ular shuningdek ideallashtirilgan obyektlar, mavhum obyektlar yoki nazariy konstruktlar deb ham ataladi. Ular borliqning mantiqiy rekonstruksiyalari hisoblanadigan alohida abstraksiyalardir. Birorta ham nazariya bunday ob'ektlar yordamisiz yaratilmaydi” [1].

Nazariy bilim faqat ilmiy bilimlarni o'z ichiga olmaydi, balki bu bilimlar asosida shakllangan tushunchalar, konsepsiyalar va farazlar ham nazariy bilimning tarkibiy qismidir. Ma'lumotlar yig'iladi, tahlil qilinadi, umumlashtiriladi va natijada ilmiy nazariyalar shakllanadi. Misol uchun, ilmiy bilim ichida chin va xato tushunchalar mavjud bo'lib, ular bir-biriga yaqin bog'langan. Har qanday ilmiy bilim to'g'ri yoki noto'g'ri bo'lishidan qat'i nazar, inson tafakkurida uzoq vaqt davomida saqlanadi va yangilanib boradi. Falsafiy bilim, ayniqsa, ilmiy haqiqatlarni yanada chuqurroq anglash uchun nazariy tushunchalar asosida shakllangan. Bu bilimlar jamiyatda to'planib, insoniyat madaniyati rivojiga hissa qo'shgan.

“Falsafiy bilimning ikki tomonlama mohiyatini ham qabul qilinishi mumkin. Lekin, ilmiy yo'naltirilgan falsafani va ilmiy

bo'lmagan irratsional-idealistik falsafani farqlash kerak, aks holda falsafaning mavzusi va uning ilmiy maqomi haqidagi bahslar cheksiz va mazmunsiz bo'lib qoladi. Hamma falsafiy ta'limotlar ham ilmiy maqomga da'vo qila olmaydi. Ba'zilar umuman o'zini ilm bilan bog'lamaydi va o'z e'tiborini din, san'at, adabiyot yoki dunyoni qadriyatlar nuqtai nazaridan idrok etishga qaratadi" [2].

Tahlil va natijalar. Nazariy bilim subyekt va obyekt o'rtasidagi munosabat orqali shakllanadi. Bilish jarayonida subyekt obyektning angelaydi, unga oid ma'lumotlarni to'playdi va ulardan bilim yaratadi. Falsafa va gnoseologiya subyekt va obyekt o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga katta e'tibor qaratadi. Bilish nazariyasida obyekt hamisha biluvchi subyekt uchun ma'lum bir tarzda namoyon bo'ladi va bilish jarayonida subyekt tomonidan qayta ishlanadi. Amaliy natijalarga erishishda subyekt tomonidan yuksak kompetensiyaga ega bo'lish zarurdir.

"Kompetensiya kasbiy bilim va ko'nikmalar hamda tashabbuskorlik, hamkorlik, guruhda ishlash qobiliyati, kommunikativ qobiliyatlar, baholash, mantiqiy fikrlash, axborotni tanlash va undan foydalanish, o'z kasbiy faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llay olish kabi sifatlarini o'z ichiga oladi" [3].

Nazariy bilimning amaliy bilimdan asosiy farqi – uning abstrakt, umumiy va nazariy tushunchalar bilan cheklanmaganligidir. Nazariy bilim asosida rivojlanadigan falsafiy va ilmiy konsepsiyalar hayotda keng qo'llanish imkoniyatiga ega bo'ladi, amaliy bilim esa kundalik hayotiy masalalarni hal qilish uchun mo'ljallangan. Misol uchun, iqtisodiy nazariyalar amaliyotda to'liq va bevosita qo'llanmasligi mumkin, biroq ular iqtisodiy jarayonlarni tahlil qilish va kelajakni bashorat qilish uchun zarurdir.

Nazariy bilim jamiyat va madaniyatda muhim rol o'ynaydi. Arxaik davrlardan beri odamlar bilimni donishmandlik sifatida qadrlagan, ularning kundalik hayotida bilimni amaliyot bilan bog'lash maqsad qilingan. Jamiyatda ilm-fan rivojlangan sari, nazariy bilimni madaniyat va qadriyatlarining muhim qismiga aylantirgan. Donishmandlik va bilim uzoq umr, tajriba va ijtimoiy maqom bilan bog'liq bo'lgan.

Shu bilan birga, bilimlarni to'plash va yetkazish madaniyatning bir qismiga aylangan. Yashab kelgan jamiyatlar bilimlarni kattalardan kichiklarga o'rgatib kelgan va bu bilimlar orqali jamiyat davomiylikni ta'minlagan. Shu tarzda, nazariy bilim shunchaki bilim olishni emas, balki uni jamiyatga tarqatishni, qadriyat sifatida saqlashni ham ta'minlagan.

Nazariy bilim va bilish nazariyasi bilimni chuqur anglash va unga ta'sir qilish imkoniyatini beradi. Bilish nazariyasi nazariy bilimning falsafiy, gnoseologik va ilmiy tamoyillarini belgilaydi. Shu bilan birga, nazariy bilim faqat ilmiy sohada emas, balki jamiyatda va madaniyatda ham muhim ahamiyatga ega. Uning ahamiyati zamonaviy texnologiyalar, ilmiy yangiliklar va ijtimoiy taraqqiyot bilan yanada oshadi.

Jamiyat taraqqiyoti inson tafakkuridagi o'zgarishlarning ilm-fan rivoji uchun xizmat qilishi bilan bevosita bog'liqdir. Ilm-fan rivoji esa o'z navbatida nazariy bilimlarga asoslangan vorisiylik va novatorlikka asoslanadi. Nazariy bilim vositasida empirik, ilmiy bilimlarning ham shakllanishi uchun asos vazifasini bajaradi. Nazariy bilimning umumiy mohiyati insonning borliqni anglash va uni tushunish jarayonida o'ta muhim rol o'ynaydi. U tabiat, atrof-muhit, ijtimoiy va shaxsiy hayot haqidagi bilimlarni umumlashtiruvchi, tushunchalar va nazariyalar yordamida tushuntiruvchi jarayondir. Nazariy bilim bizga voqealar va hodisalarni nafaqat ko'rganimiz va tajriba orqali bilganimiz tarzida tushunishni, balki ularning ichki bog'liqliklarini, sabab-oqibat munosabatlarini anglashga imkon beradi.

"Bilim nafaqat ko'rinadigan narsalar orqali, balki ular ortida yotgan haqiqiylikni anglash orqali olinadi" [4], - degan fikr Platon falsafasining umumiy mazmunini ifodalaydi va uning "G'or haqidagi alegoriya" dan kelib chiqadi. Platon bu g'oyani "Respublika" (Politeia) asarining VII kitobida bayon etadi. G'or alegoriyasi orqali Platon bizga sezgi organlari bilan qabul qilinadigan dunyo cheklangan ekanligini va haqiqiy bilimga erishish uchun ideyalar dunyosini, ya'ni mantiq va tafakkur orqali anglanadigan narsalarni bilish zarurligini tushuntiradi. Bu alegoriya orqali Platon nazariy bilimga, ya'ni haqiqiylikni anglashga alohida urg'u beradi. Nazariy bilimni hayotda anglash va ishlatish qobiliyati inson tafakkurini kengaytiradi. U mavjud ma'lumotlarni oddiy tushunchalar va kuzatuvlar yordamida qamrab olishdan tashqari, ularga chuqurroq yondashishni, ko'rinmas bog'liqliklarni izlashni ta'minlaydi. Masalan, fizika, matematika, falsafa, iqtisodiyot kabi sohalaridagi nazariy bilimlar yordamida odamlar hayotni murakkab tushunchalar orqali idrok qilishadi. Bu

tushunchalar esa oddiy voqealarni chuqur tushuntirish va kelgusidagi hodisalarni bashorat qilish imkoniyatini beradi.

"Bilimga asoslangan iqtisodiyot jamoaviy boylik yaratishda sezilarli darajada takomillashdi, albatta, yuqori rivojlangan qobiliyatlarga, yuqori intellektga, professionalikka va shuningdek, turli xil keng qamrovli ehtiyojlarga ega inson ishtirokisiz vujudga kelmaydi" [5].

"Inson shunchaki dunyoda mavjud emas. O'z mavjudligining asosi sifatida u har doim bilim kabi konstruktiv elementlarga ehtiyoj sezgan. Bilim bevosita qadriyat sifatida universal madaniyat maqomiga ega bo'lib, uning yuqori ahamiyati va mo'ljallangan vazifasi allaqachon arxaik jamiyatda anglangan edi. Donishmandlik shaklida to'planib, bilimga erishish hayotiy tajribaning natijasi bo'lib, kundalik tajribadan olingan ma'lumotlar, tushunish va umumlashtirishdan iborat edi. Bilim tashuvchilari yosh jihatidan katta bo'lgan insonlar edi. Qanchalik uzoq yashasang, shunchalik ko'p narsani bilasan. Qabila va urug'chilik davrida bilimlar faqat amaliy xarakterga ega edi. Bu davr odamlari gnoseologik tahlilga ega bo'lmagan bo'lishi mumkin. Ular tabiat bilan "sen" deb mulohazada bo'lib, dunyoning yaxlitligini o'z-o'zidan tushunarli narsa sifatida qabul qilishgan" [6].

Nazariy bilimning asosiy xususiyatlaridan biri – uning umumiylikka intilishi. Amaliy bilim o'zining konkret va tor sohaga o'naltirilganligi bilan ajralib tursa, nazariy bilim keng qamrovli, umumiy qonuniyatlarni o'z ichiga oladi. Shu sababli, nazariy bilim ilmiy tadqiqotlar va izlanishlarda, yangi tushunchalar va nazariyalar yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. U fundamental bilimlarni shakllantiradi va bu bilimlarni qo'llashning keng imkoniyatlarini beradi. Nazariy bilimning yana bir muhim jihati – u abstrakt va mavhum tushunchalar yordamida ifodalanadi. Bu bilim turini amaliy hayotga darhol tatbiq qilish oson emas, lekin u real hayotdagi voqealarni chuqurroq va kengroq tushunishga yordam beradi. Misol uchun, iqtisodiy o'sish nazariyalari yoki ekologik muvozanat tamoyillari oddiy sharoitlarda darhol sezilmasligi mumkin, ammo ular yordamida butun jamiyat yoki tabiat tizimining ichki qonuniyatlarini anglash osonlashadi.

Nazariy bilimning o'ziga xosligi – u ilmiy bilish jarayonining rivoji va yangilanishini talab qiladi. Bu turdagi bilimlar hech qachon to'liq yakunlangan emas; ular doimiy ravishda yangi ma'lumotlar, tadqiqotlar va izlanishlar asosida o'zgarib boradi. Ilmiy bilish jarayonida yangicha nazariyalar shakllanar ekan, mavjud bilimlar yangilanadi, chuqurlashadi yoki boshqa ko'rinishga ega bo'ladi. Shu tariqa, nazariy bilim doimo harakatda bo'lib, bilimlarning yaxlit tizimini yaratishda, yangi bilimlarni ishlab chiqishda va mavjud bilimlarni to'g'ri tatbiq qilishda muhim ahamiyatga ega.

Nazariy bilim – insoniyat uchun ongli rivojlanishning asosi bo'lib, u bilimlarni tartibga solish, umumlashtirish va tizimli tushunish imkoniyatini beradi. Bu bilim turi insoniyat tafakkurining murakkabligi va chuqurligini ko'rsatadi, va u orqali inson borliqni nafaqat tushunadi, balki uni o'zgartirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bois, nazariy bilim har bir inson va jamiyat hayotida, ilmiy taraqqiyot va ijtimoiy rivojlanishda muhim o'rin egallaydi.

Amaliyot insonning borliqni idrok qilish, o'zgartirish va yaratishga qaratilgan ongli faoliyati bo'lib, falsafiy tafakkurda markaziy tushunchalardan biri hisoblanadi. Bu tushuncha insonning ijtimoiy hayoti va tabiiy muhit bilan o'zaro aloqalarini anglashda muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliyot falsafasi inson faoliyatining nazariy va amaliy jihatlarini, uning maqsadlari, vositalari va natijalarini tushunishga qaratilgan. Amaliyotda ko'proq natijaga erishish bevosita insonning nazariy bilimlarining xotirada saqlanib qolgan qismi "Insondagi xotira uning ehtiyojlari bilan chambarchas bog'liq, inson o'ziga zarur narsa va hodisalarni xotirasida saqlab qolishga harakat qiladi. Shu o'rinda aytish mumkinki, bunday holatda uzoq muddatli xotiraning bo'lishi zaruriy shart xizmat qilgan. Bunda onglilik va ongsizlikning gnoseologik tuzilishi katta hajmdagi aniq axborotdan iborat. Bu o'rinda ijodiy tafakkur xotiraning mustaqil faolligi bilan bog'liq" [7].

Amaliyot insonning tabiatni o'zgartirishga qaratilgan ongli faoliyati sifatida qaraladi. U nafaqat moddiy dunyoga ta'sir o'tkazadi, balki insonning o'zini va ijtimoiy muhitni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Falsafiy yondashuvda amaliyot inson tafakkuri va borliq o'rtasidagi bog'lovchi zanjir sifatida talqin etiladi. Amaliyotda bilim nazariyadan amaliy harakatga o'tadi va bilimning haqiqiyligi sinovdan o'tkaziladi. Amaliyot va nazariya bir-biri bilan uzviy bog'liqdir. Nazariya amaliyotni yo'naltiradi va unga maqsad beradi, amaliyot esa nazariyaning haqiqatini sinovdan o'tkazadi. Falsafiy nuqtai nazardan, amaliyot nazariyaning rivoji uchun fundamental manba hisoblanadi.

Har qanday nazariy bilim amaliyotda o'zining qanchalik to'g'ri va foydali ekanligini isbotlashi kerak.

Misol uchun, ilmiy tadqiqotlar orqali kashf etilgan yangi texnologiyalar ishlab chiqarishda qo'llanilganda, ularning amaliy foydasi aniqlanadi. Shuningdek, nazariyaning amaliyotga mos kelmasligi yangi yondashuvlar va konsepsiyalarni ishlab chiqishga turki bo'ladi.

Amaliyotning falsafiy tahlili asosan uning quyidagi jihatlarini qamrab oladi:

1. Amaliyotning bilishdagi o'rni. Amaliyot inson bilimining rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Bilimlar, garchi nazariy yo'nalishda rivojlansa ham, ularning haqiqatligi faqat amaliyotda tasdiqlanadi.

2. Amaliyot va erkinlik. Amaliyot insonning borliqni ongli ravishda o'zgartirishga bo'lgan qobiliyatini ifodalaydi. Bu jarayon insonning erkinligini shakllantiruvchi asosiy omil hisoblanadi.

3. Amaliyotning ijtimoiy ahamiyati. Har qanday amaliy faoliyat jamiyat hayotiga bevosita ta'sir qiladi. Ijtimoiy-siyosiy islohotlar, texnologik taraqqiyot yoki madaniy rivojlanishning barchasi amaliyot bilan bog'liqdir.

Bugungi kunda amaliyotning ahamiyati texnologik taraqqiyot va globallashuv jarayonlarida yanada ortib bormoqda. Amaliyot faqat moddiy faoliyat bilan cheklanmay, insonning intellektual va axloqiy jihatdan rivojlanishida ham muhim rol o'ynaydi. Masalan, ekologik muammolarni hal qilish uchun amaliy harakatlar talab qilinadi, bu esa ilmiy bilim va texnologik yondashuvlarni integratsiya qilishni taqozo etadi. Shuningdek, amaliyotning axloqiy jihatlari ham dolzarbdir. Har bir amaliy faoliyat nafaqat o'zining natijasi, balki uning ijtimoiy va ekologik oqibatlarini bilan ham hisobga olinganligi bilan ham ahamiyatlidir.

O'z navbatida nazariy bilim va amaliyot o'rtasidagi tafovutlarni vujudga keltiruvchi abstrakt va konkret holatlar o'rtasidagi farq, amaliy sharoitlarning cheklanish, bilimdagi dinamiklik va o'zgaruvchanlik, subyektiv omillar kabi bir necha sabablari ham bor. Nazariy bilim ko'pincha umumiy va abstrakt shaklda bo'lib, amaliyotdagi vaziyatlar esa aniq va konkret bo'ladi. Bu esa nazariy bilimning to'g'ridan-to'g'ri tatbiq etilishida qiyinchiliklarga olib keladi. Amaliyotda mavjud resurslar, vaqt, inson resurslari va texnologiya kabi cheklovlar nazariy bilimning to'liq qo'llanishiga to'sqinlik qiladi. Bilim sohasidagi yangilanishlar va

o'zgarishlar amaliy faoliyatga darhol tatbiq etilmaydi. Bu holatda nazariy bilim va amaliyot o'rtasidagi tafovut kuchayishi mumkin. Amaliyotdagi inson omili, tajriba yetishmasligi, bilimni to'g'ri tatbiq qila olmaslik kabi subyektiv sabablar ham ziddiyatni yuzaga keltirishi mumkin.

Xulosa va takliflar. Nazariy bilim va amaliyot o'rtasidagi ziddiyatlar mavjudligiga qaramasdan, ularni to'g'ri yondashuvlar orqali hal etish mumkin. Nazariy bilimning amaliy faoliyatga muvaffaqiyatli tatbiq qilinishi esa ko'pincha bilimning dinamik xususiyatlari, amaliy muhitga moslashuvchanlik va reflektiv yondashuvlar orqali ta'minlanadi. Shu yo'l bilan nazariy bilim amaliyotda kutilgan natijalarga erishishga xizmat qiladi va faoliyat samaradorligini oshiradi. Nazariy bilim va amaliyot o'rtasidagi tafovutlarni bartaraf etishning quyidagi yechimlarini taklif etish mumkin:

1. Moslashuvchan yondashuvni ishlab chiqish – abstrakt nazariy bilimlarni konkret amaliy sharoitlarga moslashtirish uchun moslashuvchan strategiyalar ishlab chiqish kerak. Bu jarayonda nazariy bilimlarning faqat eng zarur qismlarini tatbiq etish va uni konkret vaziyatga moslashtirish mumkin.

2. Modellashtirish va sinovdan o'tkazish – nazariy bilimni amaliyotda tatbiq qilishdan oldin modellashtirish yoki simulyatsiya qilish orqali uni sinovdan o'tkazish samarali natija beradi. Bu bilimni turli sharoitlarda tekshirish va uning amaliyotga qanday ta'sir qilishi haqida ma'lumot beradi.

3. Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga yaqinlashtirish – tadqiqotlarni amaliy muammolarni hal qilishga yo'naltirish, nazariy bilimni amaliyotda qo'llashning yangi usullarini topishga yordam beradi. Shu maqsadda nazariy bilimni bevosita amaliyot bilan birlashtiradigan tadqiqot metodlarini keng qo'llash mumkin.

4. Strategik tahlil – amaliyot davomida natijalarni tahlil qilish va ular asosida xulosalar chiqarish zarur. Bu jarayonda qilingan harakatlarning samaradorligi baholanadi va nazariy bilimni yanada takomillashtirish uchun yangi strategiyalar ishlab chiqiladi.

5. Amaliy faoliyatga yo'naltirilgan muhit – amaliyotda bilimni qo'llash jarayonida xatoliklar yuzaga kelishini bartaraf etishga xizmat qiladi. Shu sababli o'rganishga yo'naltirilgan muhit yaratish va xatoliklarni korreksiya qilish orqali nazariy bilimni amaliyotga tatbiq etish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Shermuxamedova N. Gnoseologiya-bilish nazariyasi.- T "Noshir" 2011 464 b.
2. Ерахтин А.В. Предмет, специфика и структура философского знания. Теоретические проблемы философии. Философия. 2016. Вып. 2 (16). 21 с.
3. Kurbanova G. Iqtidorli yoshlarda psixologik-pedagogik va ilmiy tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantirishning nazariy jihatlari // O'zbekiston Milliy universiteti xabarlari. Toshkent. 2021 № 1/2. 131 b.
4. Plato The allegory of the Cave. VII 514 a, 2 to 517 a, 7 Translation by Thomas Sheehan. USA. Independently Published, 2017. 25 p.
5. Наумкина Е.А. От информационного общества к обществу знаний: образовательный аспект / Е.А. Наумкина – М.: СумДПУ им. А.С. Макаренко, 2009. – с. 30.
6. Франкфорт Г., Франкфорт Г.А., Уилсон Дж., Якобсен Т. В преддверии философии: духовные искания древнего человека. М., 1984. 236 с.
7. Надилова З.П. Интуитив-синергетик тафаккур. Монография. Publishing high future. – Ташкент.: 2024. 71 б.